

עבודה זרה י

עניין: אנטונינוס ורבי

חיד"א מראית העין

ועל דרך האדמו"ר אנטונינוס היה הטוב שהיה בעשו ורבינו הקדוש היה ניצוץ יעקב אבינו ע"ה ובא אנטונינוס עתה לתק אשר עויות עם יעקב אצ"ה ולכן היה מסמס לו חזו חקטו ולכך היה מקבל ממנו רבינו הקדוש ופיהו א"ל לאו ארח ארעא לחולו במלכותא כלי האי ארח ארעא דייקא שאינו דרך ארץ והשיבו מי יתגיי וכו' : א"ל אית לי לעלמא דאתי מ' דכיון דהיה הטוב מעשו ועתה תקן במה ששמשו לרבינו הקדוש דהיה ניצוץ יעקב אצ"ה לכפר מה שחטא עמו ונתגיי אפסר שזוכה לע"ה. או אפשר דעון עשו אינו נמחק לגמרי וא"ל אין וא"ל והכתיב ולא יהיה שריד לבית עשו וכו' :

בן יהודע

דשמיא, וז"ל מי יתגיי וכו' עכ"ל. וגרסה דודאי אנטונינוס ירע כל זה הסוד מרבינו הקדוש בעלמא, ולכן היה מחנך לתקן כל הני"ל, ולפ"ז נחקיימה הנבואה של שם בן נח שהיה לרביה אצ"ה ורבי יעבוד לצ"ה, כי באמת בא בגלגול פסח לשמשו ממנו, ולהכי קרי ליה בשם רב, כי זה הוא במלך הטוב של עשו, וזוהו יובן מ"ס עשו נסעה ונלכה ואלכה לנגדך, ר"ל נסעה מעוה"ז, ונלכה בגלגול שני, ואז אלכה לנגדך לדורות שיבא חלק הטיב שבו לשמש הטוב, ויבא ולא ידע מה יבא, וזוהו יובן מ"ס עשו אלכה נא עמך מן העם אשר אתי, לא ר"ת נפש אנטונינוס שהוא מן העם אשר אתי אלו רומאי :

תורת חיים

מאכיל ליה ומשקי ליה. נראה דהיינו הא דכתיב ורב יעבוד צעיר פשטא דקרא משמע דבמלך איירי מדכתיב ברישא ולאום מלאום יאמץ ועליה קאי ורב יעבוד צעיר ולא אשכחן בשום מקום שנתקיימה נבואה זו שהיה מלך עשו עבד ליעקב אם לא בהך עובדא וכן משמע דהא רישא דקרא דשני גוים בבטנך נמי נדרש על רבי ואנטונינוס כדאמר בסמוך. ונראה דמהאי טעמא קבל מיניה רב שישמשנו ולא חש לזלזולא דשלטון.

חתם סופר תורת משה תולדות

הנכנס לזה"מ"ק, והנה תחלת כוונת יצירת הכנים האלו היא שיחיה יעקב וכל זרעו לעולם ממלכת כהנים וגוי קדוש נשי חלקי בעולם, ועשו כזבולון, נותן לתוך פיו של ישראל כזבולון וא"כ יהיה כל ישראל לעולם כמו רבי דודור וכל עשו לעולם כאנטונינוס, רבי נשיא חלקים ונהג בו אנטונינוס כבוד גדול כתלמיד לרבו ורבי נהג כבוד כאנטונינוס כמו לכל קיסר רומי, אך כל זה היה כל זמן שהיה צנען חמס בתחלת יצירת שני גוים זה אנטונינוס ורבי צביע"ך דייקא, וע"כ הניח יעקב את עשיו לנחת קודם לו ולא עכזו כזבולון קודם ליששכר, אך משילא ראשו ורצו טרם ילאו רגליו כבר נתלכש צ"ס"ס, וכחזו ושני לאומים ממעיך יפרדו תוכך נתפרדו אלו מאלו חלק לחיי עולם ואלה לחלפת דראון עולם, ואיחא צפסיקתא שזאלתו מרחם עקר רחם אמו כזכך

שם משמאל תולדות תרע"א

ויש לומר שזה עצמו הי' ענין בריאת יעקב ועשו, דעשו הי' טפל ליעקב, וע"י יעקב ישיג גם עשו שלימות. וכמו שהגיד הרה"ק הר"ב מפרשיסחא דמה הקושיא על עשו שהי' רשע, הרי אם הי' מקיים מצוות ה' הי' גרוע יותר שהרי בשביל מצות כיבוד אב שקיים אנו סובלים כ"כ רעות רבות וצרות, ואמר שהי' יכול להיות כמו שהי' אלא עם זה להיות נכנע ליעקב, והפירוש בודאי הוא כדברינו. אך עשו זדון לבו השיאו ולא רצה להיות טפל ליעקב, ועשה עצמו עיקר כאילו בשבילי נברא העולם, ובמד"ר (סוף פ'

תנא דבי אליהו זוטא פי"ט

[ג] אמרו רבותינו: **סבאד פשהיו יעקב ועשו**

במעי אמין, אמר יעקב לעשו: **עשו אחי, שני אחים אנחנו לאבינו, ושני עולמות יש לפנינו, העולם הזה והעולם הבא, העולם הזה יש בו אכילה ושתייה ומשא ומתן ולשאת אשה ולהוליד בנים ובנות, אבל העולם הבא אינו כן בכל המדות הללו, ואם הוא רצונך טל אתה העולם הזה, ואני אטל העולם הבא, ומנין שפך הוא? שנאמר ויאמר יעקב, מכרה כיום את בכרתי לך (בראשית כה, לא), באותו היום שהיינו בפסן.** **א** [ולמה קורא העולם הבא בכורה, מפני שהוא ארץ, וזה קצר. ימיר פפר עשו בתחתית המיתם, שנאמר הנה אנכי הולך למות (שם לב), מה חיים שיש בהן רוח ונשמה מיתם, שמתו מנין שיהיו. באותה שעה נטל עשו בחלקו העולם הזה, ויעקב נטל בחלקו העולם הבא.

בית הלוי דרוש ג'

מבואר היטב דהנה גם מקודם דיידעו שניהם רבקה וגם יעקב דיצחק לא יכרך אותו רק בברכות של עולם הזה כיון שיצחק יהי' סובר שמברך כל זאת לעשו ועניינים של עוה"ז שייך רק לו ולא ליעקב וזהו ג"כ הטעם מה שרצה יצחק לברך את עשיו דוקא ולא ליעקב דלכאורה אינו מובן טעמו בזה דאע"ג שעשו רימה אותו וכמאמר הכתוב כי ציד בפיו שהי' שואלו האין מעשרין את המוץ ואת התבן מ"מ הרי ודאי דמ"מ יודע הי' שיעקב יותר צדיק מעשו, ובהדיא איתא במדרש על הא דאמר יצחק הקול קול יעקב והידים ידי עשו דמשום שאמר לו כי הקרה ה' אלהיך לפני הכיר בו שהוא יעקב מדשגור שם שמים בפיו דלעשו-לא הי' שגור שם שמים בפיו, הרי דגם הוא ידע דיעקב יותר צדיק ממנו. רק טעמו של יצחק הי' בזה משום דאיתא במדרש בעודם שניהם בבטן אמם חלקו ביניהם ויעקב נטל לחלקו העוה"ב ועשיו נטל לחלקו העוה"ז ומש"ה רצה יצחק לברך את עשו בברכות של עוה"ז יען הוא חלקו משעה הראשונה, והמעין בפסוקים יראה בברכה הראשונה כשהי' סובר שמברך לעשו אמר לו מטל השמים ומשמני הארץ רוב דגן ותירוש יעבדוך עמים וישתחוו לך לאומים הוי גביר לאחיק דכל זה הם הצלחת עוה"ז הצלחות עוברות ולא הזכיר שום ברכה מהצלחות האמיתיות והקיימות ואח"כ כששלחו

שפת אמת תולדות תרנ"א

בענין ברכת יצחק שרצה ליתנה לעשו. ובפירוש נראה כי ברכת יעקב היתה מיוחדת אליו כמו שברכו לבסוף ברכת אברהם? שהוא עיקר הברית שכרת ה' יתברך לזרעו אחריו. אבל זו הברכה היא להיות גביר לאחריו כו' (בראשית כו, כט). כי יעקב ועשו היו מיוחדין לב' עולמות כמו שכתוב (שם כה, כז) עשו איש שדה ויעקב יושב אהלים ואם היה עשו מתקן מעשיו היה הוא כמו זבולון עם יששכר והוא היה מושל על כל האומות להכין הכל לקרב אל הקדושה. ולא היה נצרך ליעקב רק לעסוק בתורת ה' בלי מלחמות. כי הרי כתיב (במדבר